

Het geheim van de zusters

Kate Morton bij Boekeryj:

Het geheim van de zusters
De vergeten tuin
De vergeten brief
De vertrouweling
Aan de rand van het meer
De dochter van de klokkenmaker

Kate Morton

Het geheim van de zusters

Het landgoed van de familie Hartford lijkt sprookjesachtig,
maar herbergt een geheim...

Eerste druk 2007
Zeventiende druk 2021

ISBN 978-90-225-9360-8
ISBN 978-94-6023-703-4 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Shifting Fog*
Vertaling: Els Franci-Ekeler
Omslagontwerp: Johannes Wiebel | Punchdesign
Omslagbeeld: © Shutterstock.com, Rehan Qureshi (bank),
Radoslaw Maciejewski (huis)
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2006 by Kate Morton
© 2007 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor Davin, die in de achtbaan
mijn hand vasthoudt*

Inhoud

DEEL 1 9

- Filmscript, deel I 11
- De brief 15
- Geesten roeren zich 17
- De zitkamer 21
- The Braintree Daily Herald* 30
- De kinderkamer 31
- In afwachting van de soiree 50
- Alle goede dingen 64
- Mystery Maker* 80
- Saffron High Street 81
- In het westen 95
- The Times* 119
- Tot ons volgende weerzien 120

DEEL 2 141

- Brochure over Britse landgoederen 143
- 12 juli 145
- De val van Icarus 160
- Filmscript, deel II 181
- Het volledige rapport 188
- De foto 189
- Bankiers 201
- Het diner 219
- Een geschikte echtgenoot 240
- Het bal en wat erop volgde 260

DEEL 3 273

- The Times* 275
- Vlinders vangen 276

De val door het konijnenhol 297
Dieptepunten 311
Opstanding 330
De keuze 346

DEEL 4 357

Hannahs verhaal 359
Het begin van het einde 407
Terug op Riverton 416
De tijd loopt ten einde 435
Het einde 441
Het bandje 442
De brief 457

Dankwoord 459
Aantekening van de auteur 461

DEEL 1

Filmscript

Definitieve versie, november 1998, p. 1-4

HET GEHEIM VAN DE ZUSTERS

Geschreven en geregisseerd door Ursula Ryan © 1998

MUZIEK: Herkenningmelodie. Nostalgische muziek van het genre dat populair was tijdens de Eerste Wereldoorlog en de daaropvolgende jaren. Romantisch, maar met een onheilspellende ondertoon.

1 BUITENOPNAME. EEN LANDWEG – DIEPE SCHEMERING

Een landweg tussen groene velden die zich tot aan de horizon uitstrekken. Het is acht uur 's avonds. De zomerzon treuzelt vlak boven de kim, alsof hij geen zin heeft erachter te verdwijnen. Een auto, bouwjaar 1920, beweegt zich als een glanzende zwarte tor over de smalle weg. Hij rijdt langs volwassen braamstruiken, die in het schemerdonker een blauwige tint hebben. Vanuit de struiken buigen lange uitlopers zich naar de weg.

De auto rijdt met hoge snelheid over de weg. De lichtbundels van de koplampen gaan op en neer door hobbels en kuilen. We komen langzaam dichterbij, tot we naast de auto meerijden. De laatste gloed van de zon is verdwenen en nu is het donker. Het licht van de volle maan glijdt als witte linten over de donkere, glanzende motorkap. In het duistere interieur van de auto zijn de donkere profielen te zien van de inzittenden: een MAN en een VROUW in avondkleding. De man

chauffeert. Lovertjes op de japon van de vrouw glinsteren wanneer het maanlicht erop valt. Ze roken allebei. De oranje puntjes van hun sigaretten zijn als een miniversie van de koplampen. De VROUW lacht om iets wat de MAN zegt en buigt haar hoofd achterover, waardoor onder haar veren boa een bleke, slanke hals te zien is.

Ze bereiken een groot, dubbel smeedijzeren hek, de ingang naar een tunnel van hoge, donkere bomen. De auto draait de oprit in en volgt de schemerige gang van bladeren. We kijken door de voorruit tot we uit het dichte gebladerte komen en onze bestemming zien.

Een schitterend Engels landhuis op een heuvel: twaalf verlichte ramen over de gehele breedte, drie hoge dakkapellen, schoorstenen die uit het leien dak omhoogsteken. Op de voorgrond, als *pièce de résistance* van een groot, glad gazon, een marmeren fontein verlicht door lantaarns: enorme mieren, levensgrote arenden en gigantische vuurspuwende draken waaruit water dertig meter de lucht in wordt gespoten.

We behouden onze positie, zien hoe de auto zonder ons de oprit volgt rond de fontein. Hij stopt voor de ingang van het huis, waar een jonge BUTLER het portier opent en zijn hand uitsteekt om de VROUW te helpen met uitstappen.

ONDERTITEL: Riverton Manor, Engeland. Zomer 1924.

2 BINNENOPNAME. HET BEDIENDEVERTREK – AVOND

Het warme, schemerig verlichte bediendevertrek van Riverton Manor. Een sfeer van bedrijvigheid. We bevinden ons op enkelhoogte. Bedienden lopen bedrijvig heen en weer over de grijze stenen vloer. Op de achtergrond horen we het geluid van knallende champagnekurken, bevelen, uitbranders aan de jongste leden van het personeel. Er klingelt een bel. Nog steeds op enkelhoogte volgen we een DIENSTMEISJE dat naar de trap loopt.

3 BINNENOPNAME. TRAP – AVOND

We volgen het DIENSTMEISJE de trap op; uit rinkelende geluiden

maken we op dat ze een blad met glazen champagne draagt. Bij iedere tree stijgt ons zicht – vanaf haar smalle enkels, via de zoom van haar zwarte rok, langs de witte banden en de kokette strik van haar schortje, tot aan de blonde krullen in haar nek – tot we, eindelijk, op dezelfde ooghoogte zijn als zij.

De geluiden uit het bediendevertrek vervagen, muziek en gelach worden luider. Boven aan de trap gaat een deur voor ons open.

4 BINNENOPNAME. HAL – AVOND

Fel licht wanneer we de grote, marmeren hal betreden. Aan het hoge plafond hangt een flonkerende kristallen kroonluchter. De BUTLER doet de voordeur open om de elegant geklede MAN en VROUW uit de auto binnen te laten. We pauzeren niet, maar steken de hal over naar de achterzijde, waar brede tuindeuren toegang verschaffen tot een terras.

5 BUITENOPNAME. TERRAS – AVOND

De deuren gaan voor ons open. Muziek en gelach bereiken een crescendo: we bevinden ons op een uitbundig feest. De sfeer is die van naoorlogse extravaganza. Lovertjes, veren, zijden stoffen. Chinese lampionnen van gekleurd papier bewegen boven het gazon zachtjes in de zomerwind. Er speelt een JAZZBAND, vrouwen dansen de charleston. We zigzaggen tussen mensen met lachende gezichten door. Ze draaien zich naar ons toe, pakken champagne van het blad van het dienstmeisje: een vrouw met vuurrode lippenstift, een dikke man met een blozend gezicht van de opwinding en de alcohol, een magere oude dame behangen met juwelen, in haar hand een lang, spits toelopend sigarettenpijpje, waaruit een krullend sliertje rook opstijgt.

Er weerklinkt een oorverdovende knal en iedereen kijkt op naar het vuurwerk dat in de nachtelijke hemel uiteenspat. Verrukte gilletjes en hier en daar applaus. De weerschijs van het gekleurde vuurwerk op de opgeheven gezichten, de jazzband speelt weer door en de vrouwen dansen in steeds sneller tempo.

CUT NAAR:

6 BUITENOPNAME. EEN MEER – AVOND

Vierhonderd meter bij het huis vandaan staat een JONGEMAN aan de rand van het donkere Rivertonmeer. Feestgedruis op de achtergrond. Hij kijkt op naar de lucht. We komen dichterbij en zien dat het vuurwerk een rode gloed werpt op zijn knappe gezicht. Hoewel hij elegant gekleed is, maakt hij een wat wilde indruk. Zijn bruine haar is verward, lokken vallen over zijn voorhoofd, bijna tot in zijn donkere ogen, die met een opgejaagde blik de nachtelijke hemel afzoeken. Hij buigt zijn hoofd en kijkt naar iemand achter ons, verborgen tussen de schaduwen. Zijn ogen zijn vochtig, zijn houding is opeens doelbewust. Zijn lippen wijken uiteen alsof hij iets gaat zeggen, maar dat doet hij niet. Hij zucht.

We horen een KLIKJE. Onze blik gaat naar beneden. Hij heeft een pistool in zijn bevende vuist. Tilt het op tot buiten ons gezichtsveld. Een zenuwtrek gaat door de hand die langs zijn lichaam blijft hangen, en dan verstijft die. Het pistool gaat af en valt op de modderige grond. Een vrouw gilt, het feestgedruis gaat door.

BEELD WORDT LANGZAAM ZWART

TITEL SCÈNE: HET GEHEIM VAN DE ZUSTERS

De brief

Ursula Ryan
Focus Film Productions
1264 N. Sierra Bonita Ave 32
West Hollywood, CA
90046 USA

Mrs. Grace Bradley
Heathview Nursing Home
64 Willow Road
Saffron Green
Essex, CB10 1H2 UK

27 januari 1999

Geachte mevrouw Bradley,

Hopelijk neemt u het mij niet kwalijk dat ik u nogmaals schrijf, maar ik heb helaas geen antwoord ontvangen op mijn vorige brief, waarin ik u een uiteenzetting heb gegeven van het filmproject waarmee ik bezig ben: *Het geheim van de zusters*.

Het onderwerp van de film is een liefdesgeschiedenis, de relatie van de dichter R.S. Hunter met de gezusters Hartford, en Hunters zelfmoord in 1924. We hebben toestemming gekregen om de buitenopnamen op locatie te filmen, bij River-ton Manor, maar zullen studiosets gebruiken voor de binnenopnamen.

We zijn erin geslaagd veel van de sets na te bouwen aan de hand van foto's en beschrijvingen, maar ik zou niettemin een beoordeling uit de eerste hand enorm op prijs stellen. Deze film ligt me na aan het hart en ik zou het vreselijk vinden als ik hem onrecht zou aandoen wegens historische onjuistheden, hoe klein ook. Daarom zou ik u heel dankbaar zijn als u bereid zou zijn de sets te bekijken.

Ik zag uw naam (uw meisjesnaam) op een lijst tussen een stapel schriften die zijn geschonken aan het Museum van Essex. Ik zou het verband tussen Grace Reeves en uzelf niet hebben gelegd, als ik niet tevens een interview had gelezen met uw kleinzoon, Marcus McCourt, in de *Spectator*, waarin hij de historische banden van zijn familie met het dorp Saffron Green aanstipt.

Te uwer beoordeling sluit ik hierbij een recent artikel in uit *The Sunday Times*

over de films die ik reeds heb gemaakt, alsmede een promotieartikel over *Het geheim van de zusters* dat is verschenen in *LA Film Weekly*. Zoals u daarin kunt lezen, zijn we erin geslaagd eerste klas acteurs te contracteren voor de rollen van Hunter, Emmeline Hartford en Hannah Luxton, onder wie Gwyneth Paltrow, die onlangs een Golden Globe Award heeft ontvangen voor haar rol in *Shakespeare in Love*.

Neemt u me alstublieft niet kwalijk dat ik u nogmaals schrijf, maar we gaan eind februari beginnen met de filmopnamen in de Shepperton Studios, ten noorden van Londen, en ik zou heel graag bij u op bezoek willen komen. Ik hoop dat u zo vriendelijk wilt zijn ons een handje te helpen met dit project. Ik ben te bereiken bij Mrs. Jan Ryan, 5/45 Lancaster Court, Fulham, Londen SW6.

Hoogachtend,

Ursula Ryan

Geesten roeren zich

In november had ik een nachtmerrie.

Het was 1924 en ik was weer in Riverton. Alle deuren stonden wijd open, zijden gordijnen bolden op in de zomerbries. Onder de oude esdoorn op de heuvel speelde een orkestje. De lome klanken van de violen zinderden in de hitte en mengden zich met het geluid van lachende stemmen en rinkelende glazen. De hemel had de kleur blauw van voor de oorlog, de kleur waarvan we hadden gevreesd dat hij nooit meer zou bestaan. Een van de butlers, keurig in zwart en wit, schonk champagne in het bovenste glas van een glazenpiramide. Iedereen applaudisseerde, verrukt over de heerlijke verspilling.

Ik zag mezelf, zoals dat in dromen kan, tussen de gasten lopen. Ik liep langzaam, veel langzamer dan in het echt mogelijk is, en de anderen waren een waas van zijde en lovertjes.

Ik was naar iemand op zoek.

Toen veranderde het decor en was ik bij het zomerhuis, alleen was het niet het zomerhuis van Riverton – dat kon het niet zijn. Het was niet het mooie, nieuwe gebouw dat Teddy had ontworpen, maar een oud pand vol klimop die tegen de muren kroop, door de ramen naar binnen drong en zich rond de pilaren strengelde.

Iemand riep me. Een vrouw, een stem die ik herkende, achter het huis, aan de rand van het meer. Ik liep de helling af, met mijn handen langs de hoogste rietstengels strijkend. Aan de rand van het water hurkte een gedaante.

Het was Hannah, in haar trouwjurk, waarvan de voorkant was besmeurd met modderspatten die aan de geborduurde rozen kleefden. Ze keek naar me op, haar gezicht spierwit tussen de schaduwen. Het bloed stelde in mijn aderen toen ze sprak. 'Je bent te laat.' Ze wees naar mijn handen. 'Je bent te laat.'

Ik keek naar mijn handen, jonge handen, bedekt met donkere riviermodder, en zag dat ze het stijve, koude lijf van een dode jachthond vasthielden.

Uiteraard weet ik heel goed waardoor het kwam. Door de brief van die cineaste. Ik krijg tegenwoordig niet veel post: soms een ansichtkaart van een

plichtsgetrouwe vriendin die op vakantie is; een rondschrijven van de bank waar ik een spaarrekening heb; een uitnodiging voor de doop van een kind van wie de ouders, besef ik dan met een schok, zelf allang geen kinderen meer zijn.

Ursula's brief was op een dinsdagochtend eind november bezorgd, en Sylvia had hem meegebracht toen ze mijn bed kwam opmaken. Ze had haar zwaar aangezette wenkbrauwen opgetrokken en met de envelop gezwaaid.

'Post vandaag. Uit Amerika, aan de postzegels te zien. Van uw kleinzoon misschien?' De linkerwenkbrauw ging weer omhoog, een vraagteken, en haar stem daalde tot een hese fluistering. 'Afschuwelijk, wat er is gebeurd. Echt afschuwelijk. En het is juist zo'n aardige jongen.'

Sylvia klakte zachtjes met haar tong. Ik bedankte haar voor de brief. Ik mocht Sylvia graag. Ze is een van de weinigen die in staat zijn de rimpels in mijn gezicht te negeren en de twintigjarige te zien die in me leeft. Toch liet ik me zelfs door haar niet tot een gesprek over Marcus verleiden.

Ik verzocht haar de gordijnen open te doen. Heel even trok ze een pruilmondje en toen ging ze over op een van haar andere favoriete gespreksonderwerpen: het weer, de kans op sneeuw met de kerst, en hoe ellendig dat zou zijn voor de reumatische bewoners van het tehuis. Ik gaf antwoord wanneer dat vereist was, maar zat met mijn gedachten bij de envelop die op mijn schoot lag, met het schuine handschrift, de buitenlandse postzegels, en de verboden hoekjes die getuigden van de lange weg die hij had afgelegd.

'Zal ik de brief even voorlezen?' vroeg Sylvia, terwijl ze hoopvol de kus-sens nog eens extra opschudde. 'Dan hoeft u uw ogen niet in te spannen.'

'Nee, dank je. Maar als je mijn leesbril even wilt aangeven?'

Toen ze weg was, na de belofte terug te komen om me aan te kleden zodra ze klaar was met haar ronde, haalde ik de brief uit de envelop. Mijn handen trilden een beetje toen ik me afvroeg of hij eindelijk naar huis kwam.

Maar de brief was helemaal niet van Marcus. Hij was geschreven door een jonge vrouw die een film over het verleden ging maken. Ze wilde graag dat ik de sets bekeek, ze wilde me terugvoeren naar dingen en plaatsen uit een ver verleden. Alsof ik niet mijn hele leven de illusie had gecreëerd dat ik die was vergeten.

Ik negeerde de brief. Ik vouwde hem stilletjes op en legde hem in een boek waar ik allang niet meer in las. Toen haalde ik diep adem. Het was niet de eerste keer dat ik werd herinnerd aan wat er op Riverton was gebeurd met Robbie en de gezusters Hartford. Ik heb een keer het laatste stukje van een tv-documentaire over oorlogsdichters gezien waar Ruth naar zat te kijken. Toen

Robbies gezicht het scherm vulde, kreeg ik kippenvel. Toch gebeurde er niets. Ruth vertrok geen spier, de verteller sprak door en ik pakte nog een bord uit het afdruipek.

Een andere keer, toen ik de krant zat te lezen, viel mijn oog op een bekende naam in een artikeltje in de televisiegids: een programma over zeventig jaar Britse filmindustrie. Ik noteerde het tijdstip, met bevend hart, en vroeg me af of ik zou durven kijken. Uiteindelijk viel ik halverwege het programma in slaap. Er werd erg weinig gezegd over Emmeline. Een paar publiciteitsfoto's die geen van alle haar ware schoonheid recht deden, en een fragment uit een van haar stomme films, *The Venus Affair*, waarin ze er eigenaardig uitzag: met holle wangen en de houtserige bewegingen van een marionet. Er werd niets gezegd over de andere films, die indertijd zo'n schandaal hadden veroorzaakt. In deze tijd van losse zeden en tolerantie zijn ze blijkbaar het vermelden niet meer waard.

Toch, niettegenstaande het feit dat ik al vaker met herinneringen was geconfronteerd, was Ursula's brief iets anders. Voor het eerst in meer dan zeventig jaar bracht iemand mij in verband met de gebeurtenissen, had iemand zich herinnerd dat er die zomer een jonge vrouw die Grace Reeves heette op Riverton was geweest. Daardoor voelde ik me kwetsbaar, naar de voorgrond geschoven. Schuldig.

Nee. Mijn besluit stond vast. De brief zou onbeantwoord blijven.

En dat bleef hij ook.

Daarna gebeurde er echter iets heel eigenaardigs. Herinneringen die al heel lang waren verbannen naar de donkerste spelonken van mijn geheugen, kropen tevoorschijn. Scènes flitsten door mijn hoofd, zomaar, haarscherp, alsof ik niet intussen een heel leven had geleefd. En na de eerste aarzelende druppels kwam de vloedgolf. Hele gesprekken, woord voor woord, met alle bijbehorende nuances; voorvallen die voor mijn geestesoog voorbijtrokken als in een film.

Ik sta versteld van mezelf. Mijn kortetermijngeheugen vertoont lacunes, maar ik heb gemerkt dat het verre verleden glashelder is. Ze roeren zich vaak de laatste tijd, die geesten uit het verleden, en tot mijn eigen verbazing vind ik dat niet eens zo erg. Lang niet zo erg als ik had gedacht. De schimmen waar ik mijn hele leven al voor op de loop ben, zijn zelfs een aangename verpozing geworden, waar ik naar uitkijk, zoals Sylvia uitkijkt naar de televisieseries waar ze het altijd over heeft en waarvoor ze haar rondrennen snel afwerkt, zodat ze er in de zitkamer naar kan gaan kijken. Ik was vergeten dat er in al die duisternis ook aangename herinneringen schuilen.

Toen vorige week de tweede brief kwam, in hetzelfde schuine handschrift op hetzelfde zachte papier, wist ik dat ik ja zou zeggen, dat ik de sets zou bekijken. Ik was nieuwsgierig, en dat ben ik al heel lang niet meer geweest. Er zijn niet zo veel dingen meer om nieuwsgierig naar te zijn wanneer je achtentig bent. Ik wilde deze Ursula Ryan, die van plan is hen allemaal opnieuw tot leven te brengen, die zo veel hart heeft voor hun verhaal, wel eens ontmoeten.

Dus heb ik haar een brief geschreven en Sylvia verzocht die voor me op de bus te doen, en nu hebben we binnenkort een afspraak.

De zitkamer

Mijn haar, dat altijd al licht van kleur was, is nu vlassig wit en heel lang. Het is ook erg zacht en lijkt met de dag zachter te worden. Het is mijn enige trots. Tegenwoordig heb ik niet veel meer waarmee ik kan pronken. Ik draag het nu al een aantal jaren zo, het is niet meer geknipt sinds 1989. Ik bof dat Sylvia het graag voor me borstelt, héél voorzichtig, en dat ze het iedere dag vlecht. Dat behoort niet tot haar taken, maar ik ben haar heel dankbaar dat ze het doet. Dat moet ik toch eens wat vaker tegen haar zeggen.

Vanochtend is het er niet van gekomen, omdat ik te opgewonden was. Toen Sylvia me mijn sap bracht, kon ik er bijna niets van drinken. De nervositeit die de hele week in me had gesidderd, had gedurende de nacht een hoogtepunt bereikt. Ze heeft me geholpen de nieuwe perzikkleurige jurk aan te trekken die ik met de kerst van Ruth heb gekregen, en verwisselde mijn pantoffels voor de schoenen die meestal onbenut in de kast staan. Het leer ervan is stevig en Sylvia moest flink duwen om mijn voeten erin te krijgen, maar dat is de prijs die je betaalt om fatsoenlijk voor den dag te komen. Ik ben te oud voor nieuwe dingen en kan me niet vinden in de gewoonte van de jongere bewoners van het tehuis om ook buiten op pantoffels te lopen.

De make-up gaf mijn wangen weer wat kleur, maar ik lette goed op dat Sylvia het niet te bont maakte. Ik wil er niet uitzien als de voorbeeldpop van een begrafenisondernemer. Iéts te veel rouge doet de balans al snel doorslaan, vooral omdat ik verder zo bleek ben, zo teer.

Met enige moeite maakte ik het gouden medaillon vast om mijn nek. De negentiende-eeuwse sierlijkheid viel op bij mijn alledaagse jurk. Ik hing het recht, verbaasd dat ik het had aangedurfd, benieuwd wat Ruth ervan zou zeggen.

Mijn blik gleed van het medaillon naar het zilveren fotolijstje op mijn kaptafel. Een foto van mijn trouwdag. Ik zet die er net zo lief niet neer, omdat het al zo lang geleden is en het huwelijk maar kort heeft geduurd – arme John –, maar ik doe het voor Ruth. Ik geloof dat ze zich graag voorstelt dat ik nog steeds om hem treur.

Sylvia hielp me naar de zitkamer, die ik nog altijd liever niet zo noem, waar het ontbijt werd geserveerd en waar ik op Ruth zou wachten, die erin had toegestemd (tegen beter weten in, had ze gezegd) me naar de Shepper-ton Studios te brengen. Ik liep met Sylvia naar een tafeltje in de hoek en verzocht haar me een glas sinaasappelsap te brengen. Toen las ik Ursula's brief nog een keer.

Ruth arriveerde precies om halfnegen. Hoeveel twijfels ze ook mag hebben of dit uitstapje wel verantwoord is, ze is onverbeterlijk punctueel. Altijd al geweest. Ik heb ooit gehoord dat kinderen die in tijden van stress geboren worden, nooit van het gevoel af komen dat hun iets boven het hoofd hangt. Ruth, een kind uit de Tweede Wereldoorlog, is daarvan het bewijs. Het tegendeel van Sylvia, die vijftien jaar jonger is en altijd in strakke rokjes loopt, te luidruchtig lacht en voor ieder nieuw 'vriendje' haar haren een andere kleur verft.

Ruth liep de kamer door, keurig gekleed, perfect gekapt en opgemaakt, maar zo stram alsof ze een bezemsteel had ingeslikt.

'Goedemorgen, mam,' zei ze en ze kuste mijn wang met koele lippen. 'Hebt u al ontbeten?' Ze keek naar het halfvolle glas dat voor me op tafel stond. 'Ik hoop dat u meer op hebt dan alleen sap. Het zit er dik in dat we in een file terechtkomen en daarna geen tijd hebben om onderweg ergens te stoppen.' Ze keek op haar horloge. 'Moet u nog naar de wc?'

Ik schudde mijn hoofd en vroeg me af wanneer ik de rol van kind had gekregen.

'Ik zie dat u papa's medaillon draagt. Dat heb ik al een tijd niet meer gezien.' Ze stak haar hand uit om het recht te hangen en knikte goedkeurend. 'Hij had smaak.'

Ik knikte instemmend, ontroerd door het feit dat de kleine onwaarheden die je jonge kinderen vertelt altijd onvoorwaardelijk worden geloofd. Ik voelde opeens een grote genegenheid voor mijn prikkelbare dochter en onderdrukte snel de moederlijke schuldgevoelens die zich altijd roeren wanneer ik naar haar bezorgde gezicht kijk.

Ze hielp me overeind, trok mijn arm door de hare en gaf me mijn wandelstok aan. Veel mensen hier geven de voorkeur aan een rollator of zo'n gemotoriseerde stoel, maar ik kan nog best goed lopen met mijn stok, en aangezien ik een gewoontedier ben, zie ik geen reden die in te ruilen.

Ze is een lieve meid, mijn Ruth – standvastig en betrouwbaar. Ze heeft zich nogal zakelijk gekleed vandaag, alsof ze een bezoek gaat brengen aan een jurist of een arts. Ik had niet anders verwacht. Ze wil een goede indruk ma-

ken; ze wil die cineaste laten zien dat ongeacht wat haar moeder in het verleden heeft uitgespookt, Ruth Bradley McCourt een respectabel lid van de maatschappij is.

We reden een poosje in stilte; toen zette Ruth de radio aan en begon zenders af te zoeken. Haar vingers waren die van een oude vrouw; de vingers waaraan ze 's ochtends met moeite haar ringen had geschoven, hadden gezwollen knokkels. Het is heel raar wanneer je je dochter oud ziet worden. Ik wierp een blik op mijn eigen handen en strengelde mijn vingers ineen op mijn schoot. Handen die in het verleden zo bedrijvig waren geweest, die eenvoudige en ingewikkelde taken hadden uitgevoerd; handen die er nu bleek, slap en werkeloos bij lagen. Ruth koos uiteindelijk voor een zender met klassieke muziek. De presentator babbelde een poosje over zijn weekend, en liet toen Chopin horen. Puur toeval, natuurlijk, dat ik juist vandaag de wals in cis klein moest horen.

Ruth stopte bij een aantal grote, witte gebouwen, vierkant als vliegtuighangars. Ze zette de motor af en bleef een ogenblik zitten, recht voor zich uit kijkend. 'Ik snap niet waarom u dit wilt doen,' zei ze zachtjes, haar lippen nauwelijks bewegend. 'U hebt zo veel van uw leven gemaakt. U hebt gereisd, gestudeerd, een kind grootgebracht... Waarom wilt u herinnerd worden aan wat u ooit bent geweest?'

Ze verwachtte geen antwoord en ik zei dan ook niets. Ze slaakte een korte zucht, stapte uit en haalde mijn wandelstok uit de kofferbak. Zonder iets te zeggen hielp ze me uit de auto.

Een jonge vrouw wachtte ons op. Een tenger meisje met lang, blond haar dat kaarsrecht over haar rug viel en aan de voorkant tot een volle pony was geknipt. Een meisje dat als alleedaags beschreven zou worden als ze niet was gezegend met prachtige donkere ogen. Die ogen hoorden thuis op een olie-
verfportret: ronde, diepliggende, expressieve ogen met de rijke kleur van natte verf.

Ze snelde glimlachend op ons af en pakte mijn hand van Ruth' arm. 'Mevrouw Bradley, ik ben zo blij dat u bent gekomen. Ik ben Ursula.'

'Grace,' zei ik, voordat Ruth zou aandringen op 'doctor'. 'Zeg maar gewoon Grace.'

'Grace.' Ursula straalde. 'U hebt geen idee hoe blij ik was toen ik uw brief ontving.' Ze had een Brits accent, wat me verbaasde, gezien het Amerikaanse adres op haar brief. Ze wendde zich tot Ruth. 'Hartelijk dank dat u bereid bent vandaag voor chauffeur te spelen.'

Ik voelde Ruth naast me verstijven. 'Ik kon mijn moeder moeilijk met de bus laten gaan.'

Ursula lachte en het deed me plezier dat jonge mensen een stekelige opmerking zo makkelijk opvatten als ironie. ‘Kom gauw binnen, daar is het lekker warm. Sorry dat we er zo’n haast mee hebben. We beginnen volgende week met filmen en werken ons uit de naad om alles op tijd klaar te krijgen. Ik had gehoopt dat onze decorontwerpster erbij zou zijn, maar die moest juist vandaag naar Londen om wat balen stof op te halen. Misschien bent u er nog wanneer ze terugkomt. Pas op voor deze hoge drempel.’

Ruth en zij namen me mee door een hal en een schemerige gang waar veel deuren op uitkwamen. Sommige stonden open en dan gluurde ik naar binnen en ving glimpen op van vage gedaanten die voor computerschermen zaten. Het had helemaal niets van die andere filmset waar ik al die jaren geleden met Emmeline was geweest.

‘Hier is het,’ zei Ursula toen we bij de laatste deur waren. ‘Kom maar binnen, dan zal ik gaan zeggen dat we thee willen.’ Ze duwde de deur open en ik stapte mijn verleden binnen.

Het was de zitkamer van Riverton. Zelfs het behang was hetzelfde. Bourgogne art nouveau van Silver Studios, ‘Vlammende Tulpen’, even fris als op de dag dat de behangers uit Londen waren gekomen. Een leren bank stond recht tegenover de open haard, met een paar doeken van Indiase zijde eroverheen gedrapeerd, precies zoals de doeken die lord Ashbury, de grootvader van Hannah en Emmeline, uit het buitenland had meegebracht toen hij nog een jonge marineofficier was. De scheepsklok stond waar hij altijd had gestaan: op de schoorsteenmantel, naast de Waterford-kandelaar. Iemand had zich veel moeite getroost om de juiste klok te vinden, maar die verried zich met iedere tik. Zelfs nu, na ruim tachtig jaar, herinner ik me het geluid van de klok in de zitkamer. De kalme, indringende manier waarop die het verstrijken van de tijd verkondigde: geduldig, zelfverzekerd, kil – alsof hij wist, zelfs toen al, dat de tijd degenen die in dat huis woonden niet goed gezind was.

Ruth leidde me naar de bank en liet me erop plaatsnemen, dicht bij de armleuning. Ik was me bewust van plotselinge bedrijvigheid achter me, mensen die zeulden met grote lampen, iemand die ergens verderop lachte.

Ik dacht aan de laatste keer dat ik in de zitkamer was geweest – de echte, niet deze nagemaakte –, de dag waarop ik had geweten dat ik Riverton zou verlaten en nooit meer zou terugkomen.

Teddy was degene aan wie ik het had verteld. Hij had het niet leuk gevonden, maar tegen die tijd was hij al een groot deel van zijn gezag kwijt, hem